

Doorontwikkeling:

Colofon

September 2022

Uitgave

namens: het Regionaal Veiligheidscollege

door: Taskforce Georganiseerde Ondernijmende Criminaliteit Midden-Nederland, tevens Stuurgroep RIEC:

Burgemeester Nieuwegein, voorzitter Taskforce GOC, lid dagelijks bestuur RIEC/RVS

Burgemeester Amersfoort, bestuurlijk vertegenwoordiger district Oost-Utrecht, voorzitter DIS Oost-Utrecht

Burgemeester Baarn, voorzitter RIS

Burgemeester Huizen, bestuurlijk vertegenwoordiger district Gooi en Vechtstreek, voorzitter DIS G&V

Burgemeester IJsselstein, bestuurlijk vertegenwoordiger district West-Utrecht, voorzitter DIS West-Utrecht

Burgemeester Lelystad, bestuurlijk vertegenwoordiger district Flevoland, voorzitter DIS Flevoland

Directeur Openbare Orde en Veiligheid gemeente Utrecht, bestuurlijk vertegenwoordiger district Utrecht-stad, lid dagelijks bestuur RIEC/RVS

Rechercheofficier Openbaar Ministerie, vertegenwoordiger Openbaar Ministerie, lid RIS

Sectorhoofd DRR Midden-Nederland, vertegenwoordiger politie, lid RIS

Regiodirecteur Belastingdienst MKB, vertegenwoordiger Belastingdienst, lid RIS

Hoofd RIEC Midden-Nederland, adviseur Taskforce GOC, lid dagelijks bestuur RIEC/RVS

Programmamanager GOC, secretaris Taskforce GOC

www.veiligheidscoalitie.nl

VEILIGHEIDSCOALITIE
Midden-Nederland

Problematiek en ambitie

Midden-Nederland regisserende rol drugscriminaliteit

Criminelen uit Midden-Nederland spelen een grote, regisserende rol in de (inter)nationale drugshandel. Uit het Nationaal Inlichtingenbeeld Ondernijning (NIBO) blijkt dat een aantal van de grootste internationale drugscriminelen uit deze regio komt en er honderden miljoenen euro's worden omgezet. Maar liefst 150 criminele samenwerkingsverbanden (csv's) uit Midden-Nederland houden zich bezig met de handel in of productie van drugs. Hoewel de meeste ondernijnende csv's zich voornamelijk op de cocaïne- of synthetische drugsmarkt bevinden, zien we daarnaast veel polydrugshandel: criminelen die flexibel op meerdere drugsmarkten actief zijn.

Sharon Dijksma, Burgemeester Utrecht:

“Utrecht en de regio zijn een geweldige plek om te wonen, te werken en om te bezoeken. Maar tegelijkertijd hebben we een groot probleem dat onze samenleving vergiftigt. Midden-Nederland speelt namelijk een regisserende rol in de (internationale) drugshandel. We kunnen de gevolgen in het dagelijks leven niet meer negeren. Criminelen gebruiken buitensporig geweld en wassen grote hoeveelheden geld wit. Maar het ergste is dat criminelen onze jongeren deze meedogenloze wereld in ronselen. Dit kan en mag niet langer zo doorgaan.”

'Wie praat, die gaat': excessief geweld en intimidatie

Drugscriminaliteit hangt samen met andere misdrijven, zoals geweld, mensenhandel, plofkraak, witwassen en ondergronds bankieren. Criminelen vormen gezamenlijk een omvangrijk en adaptief systeem dat sterk verbonden is en snel reageert op interventies door de overheid. Ze hanteren excessief geweld of dreigen daarmee om hun imperium in stand te houden of uit te breiden: 'Wie praat, die gaat'. Zo blijkt ook uit enkele recente incidenten in de regio, waaronder explosies en dreiging in meerdere gemeenten. Liquidaties zijn vaak gerelateerd aan drugscriminaliteit en veelal het gevolg van conflicten, of bedoeld als wraakactie of intimidatie.

Grote zorgen om jonge aanwas

Naast het gebruik van excessief geweld investeren drugscriminelen in wijken om respect en afhankelijkheid af te dwingen. Vooral in kwetsbare wijken rekruteren zij jongeren die het grote geld niet kunnen weerstaan, of dwingen

hen via afpersing mee te werken. Gebrek aan een positief perspectief en het gewaardeerd en gekend worden door de samenleving speelt eveneens een rol. Ook jongeren uit relatief hoog sociaaleconomische wijken worden de drugscriminaliteit in gezogen, zo blijkt uit een recent onderzoek van Straatwaarde(n) naar jonge aanwas in de (hard)drugscriminaliteit in tien gemeenten. In Midden-Nederland wonen relatief veel jongeren en jongvolwassenen. Dit is voor criminelen in de drugs een grote vijver om in te vissen. Jongeren worden benaderd op school, raken via vrienden betrokken of stappen op eigen initiatief in deze wereld. Negatieve rolmodellen uit de wijk en sociale media hebben hierop grote invloed. De stap naar drugscriminaliteit is klein. Totdat de harde en gewelddadige realiteit doordringt. Een uitweg uit de drugscriminaliteit is vaak complex wegens bedreiging van de jongere zelf of de familie, of omdat 'snel' en veel geld went.

Vermenging met de legale wereld en corruptie

Csv's maken misbruik van (legale) bedrijven, diensten of locaties om hun werk te kunnen doen. Denk aan logistieke knooppunten, contact met de afzetmarkt en bijvoorbeeld plaatsen voor opslag of productie. Hier vermengen onder- en bovenwereld zich. Legale bedrijven en organisaties zijn ook nodig voor het witwassen van het verdiende geld. Grote transacties van crimineel geld worden onder andere uitgevoerd binnen een (internationaal) functionerend systeem van ondergronds bankieren – kleine lokale bedrijfjes zijn hiervoor soms een dekmantel. Er wordt bewust samengewerkt met criminelen. Maar ook ongemerkt, of ongewild, bieden bedrijven, burgers en de overheid gelegenheid aan csv's. Dat komt door bijvoorbeeld naïviteit, doordat informatie tussen of binnen organisaties niet bij elkaar komt of doordat het beleid over informatiebeveiliging of het screenen van medewerkers niet goed op orde is. Naast de gelegenheid die geboden wordt zijn csv's ook actief op zoek naar 'behulpzame contacten' in de bovenwereld, onder andere bij politie, gemeenten, notarissen, advocaten en makelaars. De meerwaarde kan bestaan uit het leveren van waardevolle informatie, het regelen van valse identiteitsbewijzen of transacties van vastgoed om wit te wassen. Deze corruptie neemt zeer ernstige vormen aan – ondermijning pur sang.

Gezien het excessieve geweld, de vermenging van boven- en onderwereld, het ermee gemoeide omvangrijke criminele geld en de (kwetsbare) jongeren die verstrikt raken in de georganiseerde criminaliteit, is het zorgelijk dat gebruik van cocaïne en andere drugs zowel onder jongeren (tieners en studenten) als onder volwassenen in toenemende mate lijkt te worden genormaliseerd. Zij dragen zo bij aan het in stand houden van het systeem.

Onze ambitie: weerbaarheid vergroten en csv's terugdringen

Het maatschappelijke probleem van de drugscriminaliteit is groot en veelomvattend. Onze ambitie is de csv's terug te dringen en de maatschappelijke weerbaarheid te helpen vergroten. Met als doel het verkleinen van de kwetsbaarheid van jongeren, buurten, branches en overheden voor deze gewelddadige en kille wereld. Wij rijden csv's in de wielen door in kaart te brengen wat we precies lokaal van hun activiteiten zien, zodat we ons strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale handelingsrepertoire maximaal kunnen inzetten. In de strategie, aanpak, casuïstiek en het versterken van de uitvoeringskracht is beschreven hoe we dit vorm willen geven.

Evaluatie 'Wie praat, die gaat'

De basis is goed en doorontwikkelen op de inhoud en de samenwerking is noodzakelijk

Het programma Wie praat, die gaat kent veel sterke punten én doorontwikkeling is nodig. De hoofdstrategie en de aanpak staan. Een aantal elementen van de aanpak vraagt na drie jaar om specifieke aandacht. Dit is de belangrijkste conclusie uit [de evaluatie van WagenaarHoes](#) over de werking van het programma. Voor deze evaluatie interviewden de onderzoekers ca. 70 personen; leden van de Taskforce GOC, de Regioburgemeester (BM Utrecht), de DTO's, RTO en de partners afzonderlijk. De geïnterviewden herkennen de uitkomsten en de stuurgroep RIEC heeft de aanbevelingen overgenomen.

Sterke punten; het programma staat er goed voor

- Er bestaat brede waardering voor de opzet en de gezamenlijke uitvoering van Wie praat, die gaat en partners voelen zich sterk verbonden aan één gezamenlijk plan;
- De hoofdstrategie en aanpak stáán: ze zijn een ijkpunt voor iedereen die betrokken is bij de aanpak van GOC in Midden-Nederland;
- Er is de afgelopen jaren betrokkenheid, trots en energie gecreëerd;
- De lokale doorvertaling en organisatie worden hoog gewaardeerd;
- Het werken aan de hand van thema's wordt ondersteund.

Aanbevelingen

- Handhaaf de hoofdstrategie en het fundament van Wie praat, die gaat;
- Actualiseer doelstellingen en maak resultaten zo concreet mogelijk. Stel deze opnieuw vast;
- Organiseer meer maatwerk en grotere vrijheid in de (decentrale) uitvoering;

- Bespreek de geactualiseerde strategie met alle deelnemers van het programma, bij voorkeur in hun vaste programma-overleggen en -werkverbanden;
- Vraag aandacht voor het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden en routines. In het bijzonder voor effectief integraal werken en netwerk-samenwerken;
- Focus nu niet op '[de opzet](#)' van de governance en de overlegstructuur (en ingrepen daarin), maar investeer vooral in 'het bestaan' en 'de werking'. Dus focus op werken volgens de sturingslijnen (rolduidelijkheid, rolinvulling en -neming versterken), bespreekbaar maken waar dat nodig is en aanpassen waar dat nodig. Dat moet leiden tot een betere verbinding en besluitvorming in de lijn DIS-DTO en RIS-RTO;
- Verbeter op expertise over het verkrijgen van een betere informatiepositie en informatiedelen en zorg voor betere inbedding van leren en verbeteren.

Het is opmerkelijk dat de impact van corona op de aanpak en de zichtbaarheid niet expliciet uit de evaluatie naar voren komt. Corona is van grote invloed geweest; met name op de uitvoeringsmogelijkheden en de dagelijkse samenwerking.

De aanbevelingen van WagenaarHoes zijn verwerkt in dit plan en nemen we mee in de aanpak en uitvoering.

Bart Sonnevile, regiodirecteur Belastingdienst/MKB:

“Om impact en effect te hebben in de samenleving is integraal samenwerken met zicht op elkaars mogelijkheden belangrijk. Dus hoe en wanneer een aanpak via de fiscaliteit een goede aanvulling kan zijn naast het strafrecht en een bestuurlijke aanpak. Dat zicht hebben we al beter en daarin kunnen we in de samenwerking ook nog verder leren.”

Strategie Wie Praat, Die Gaat 3.0

Één sterke overheid, een weerbare maatschappij en maatschappelijke coalities

De strategie die past bij de problematiek en de daarvoor benodigde lange adem, die past bij onze ambitie en die recht doet aan de uitkomsten van de evaluatie, richt zich op:

Versterken van het optreden als één sterke overheid

- Verstoren van csv's met een sterk ontwrichtende werking op de maatschappij. We pakken criminelen uit de top of met een cruciale, moeilijk vervangbare rol aan en verstoren de (lokale) bedrijfsprocessen. Door deze aanpak vergroten we onze kennis over de werking van csv's, zien we waar ze ingrijpen in de samenleving en brengen we focus aan in onze aanpak.
- Integraal, lokaal verankerd samenwerken is een van onze fundamenten in de aanpak; [hoe doen we dat?](#) We maken aan de voorkant betere afspraken en duidelijkere keuzes met elkaar, over de aanpak van thema's en casuïstiek en over vervolgstappen. Afhankelijk van ambitie en doelen zijn deze mono, multi of integraal. Hierbij beantwoorden we samen de vragen wie wat doet, en wanneer.
- Een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle aanpak is het hebben van de goede [informatie op de juiste plaats](#). Juist dit blijkt een lastig punt waar zorgen over zijn. We investeren hier de komende jaren in zodat we informatieproducten ontwikkelen en delen die het 'doen' voor een gezamenlijk doel mogelijk maken of stimuleren.
- Om effectiever te worden in onze aanpak is het noodzakelijk meer RIEC-partners actiever te betrekken. Bij concrete casuïstiek weten we elkaar vaak goed te vinden. Vooral bij de aanpak van thema's kunnen we de samenwerking met, en expertise van, RIEC-partners breder benutten. We intensiveren het contact met deze partners en zoeken op de thema's gericht de samenwerking op. Dit geldt ook voor partners buiten het OOV-domein. Zeker als het gaat om preventie in wijken/ buurten.

Zichtbaar en wendbaar

- De focus verschuift van bewustwording naar het betrekken van de omgeving. Dat doen we door in de aanpak op de thema's en in de casuïstiek expliciet aandacht te hebben voor de impact op de maatschappij. We communiceren als één sterke overheid over interventies en plaatsen deze in de context van de problematiek. Zo vergroten we de impact van ons handelen en is het voor burgers en criminelen helder dat we bij misstanden optreden. Ook geven we altijd een handelingsperspectief om de bewustwording en weerbaarheid van burgers zelf te vergroten.

- Uit de evaluatie blijkt dat er in de districten meer behoefte is aan flexibiliteit in de thema's. Denk aan het wisselen van thema gedurende de looptijd van het plan en niet uitsluitend regionaal of uitsluitend districtelijk werken. De meerjarenkoers in dit plan vormt de basis voor districtelijke implementatieplannen.

Niek Meijer, burgemeester Huizen:

“Samenwerking is doen, doen, doen: proberen en leren. Gelukkig is de inzet van het bestuurlijk instrumentarium enorm toegenomen en komen er steeds meer kwalitatief betere bestuurlijke rapportages. Maar de vraag die we onszelf moeten blijven stellen is: Kennen we elkaars bevoegdheden en (on) mogelijkheden voldoende?”

Doorlopend smeden van maatschappelijke coalities

Werken aan maatschappelijk weerbaarheid is een rode draad in de thema's en in de casuïstiek: de aanpak heeft maatschappelijk impact en biedt handelingsperspectief voor de samenleving. Daarom werken partners samen met bedrijven, organisaties, brancheverenigingen en burgergroepen in het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, of we stimuleren hen hiertoe. Denk aan bijvoorbeeld Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), Follow the Money, Platform Veilig Ondernemen (PVO), Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), Meld Misdaad Anoniem (MMA), Burgernet, ondernemers, scholen, (uitzend)branches, reclassering, partners in jongerenwerk en jeugdzorg en natuurlijk onze inwoners. Ook zijn we zichtbaar aanwezig in de wijk met impactvolle communicatie zoals de inzet van wijkberichten, straatteksten en knock and talks.

Onderwijs speelt een belangrijke rol; al vroeg in hun leven krijgen jongeren met de verleidingen van de (drugs)criminaliteit te maken. Onderwijsprogramma's als Kapot Sterk en Leerling Alert werken aan het vergroten van kennis op het gebied van ondermijning met als doel de jeugd weerbaarder te maken tegen die verleidingen. De partners zetten de samenwerking voort, versterken deze en gaan nieuwe aan. Met het smeden van maatschappelijke coalities creëren en vergroten we bewustwording, genereren we meer signalen van ondermijnende criminaliteit en bieden we handelingsperspectief.

Aanpak thema's

Flexibel met focus

Csv's zijn voor hun succes afhankelijk van de verbinding met de legale wereld; in deze verbinding met de bovenwereld begint ondermijning. Criminelen maken immers misbruik van legale bedrijven, diensten of locaties om hun 'werk' te kunnen doen. We zien csv's als criminele bedrijven en gebruiken hierbij drie invalshoeken (onze 'bril') om preciezer naar die bedrijven te kijken: (1) personen en rollen, (2) bedrijfsprocessen zoals criminele geldstromen en (3) specifieke branches en locaties. Vanuit deze invalshoeken kiezen we thema's waaraan we werken. We hebben geleerd dat het werken met een focus op bepaalde thema's ons veel inzicht geeft in onderdelen van csv's en daarmee ons handelingsperspectief. Bij personen en rollen kijken we naar criminelen die we kennen of willen leren kennen. Waarvan een partner weet wat hun invloed is in een wijk en welke rol ze spelen in een csv. Het programma Straatwaarde(n) ondersteunt bij het terugdringen van de jonge aanwas die meewerkt aan drugscriminaliteit. Ook Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) en criminele families zijn onderdeel van csv's.

Waar gaan we naartoe?

- We houden focus in de aanpak en de lokale verbinding;
- Meer flexibiliteit: niet alles in óf district óf regio en niet alles voor vier jaar vast;
- We gebruiken actiever wat we geleerd hebben.

Ieder district stelt via DIS en DVC de tweejaarlijkse uitvoeringsplannen vast. In deze plannen kiezen de partners gezamenlijk voor thema's die prioriteit hebben en waar energie op zit. Als de actualiteit erom vraagt dan is er ruimte om de prioriteit (tijdelijk) bij te stellen. Zo blijft er naast focus ruimte om op basis van trends en actuele ontwikkelingen tussentijds thema's te benoemen. In de thematische aanpak varieert ons handelingsperspectief van repressieve interventies om csv's terug te dringen tot acties om maatschappelijke weerbaarheid te vergroten. Het handelingsperspectief kan lokale bevoegdheden of interventies betreffen; regionale mogelijkheden, of minder geografisch gebonden zijn. Een aanpak kan daarmee regionaal, districtelijk, lokaal of gecombineerd vorm krijgen. We werken met twee soorten thema's. De scheiding formuleren we scherp in verband met te maken keuzes. In de praktijk kan een thema ook een combinatie van beide zijn.

Johan Hartskamp, sectorhoofd regionale recherche Midden-Nederland:

“Vanuit onze onderzoeken, zoals die naar de organisatie van Taghi, en de crypto-data, weten we steeds beter hoe criminelen te werk gaan. Niet alleen wat betreft het geweld of de drugshandel zelf, maar ook over hoe hun 'bedrijven' functioneren. En wat we daar bijvoorbeeld in de horeca, vastgoed of op een bedrijventerrein van merken. Wij willen de komende jaren deze informatie nog beter en meer delen, zodat onze partners deze kunnen aanvullen en verrijkt gebruiken. Om vervolgens passende interventies vanuit de samenwerkende overheid en maatschappij in te zetten. Een mooi effect en profijt van goede opsporing!”

1. Van bepaalde thema's weten we al veel of kennis erover is makkelijk voorhanden. Dit zijn de 'doe-thema's': we kunnen hiermee aan de slag en focussen op uitvoeren. Dat doen we op plekken waar daarvoor aanleiding is, gecombineerd met energie en capaciteit. Dat kan een district zijn, maar ook een aantal gemeenten uit een district of door een aantal districten heen. Met een 'doe-thema' zetten we vol in op [uitvoeringskracht](#).
2. Andere thema's kennen we nog niet goed genoeg; de 'ontwikkelthema's'. We maken voor deze thema's de keuze of en waar we die willen ontwikkelen. Vanuit het vorige actieplan weten we dat een district een goed aangrijpingspunt is voor die ontwikkeling. Sommige thema's vragen vooral een regiobrede aanpak, zoals criminele geldstromen. We willen de ontwikkeling hierin koppelen aan een gebied of district. Zo werken Utrecht –vanuit het programma 'Grenzen stellen, perspectief bieden'– en Hilversum, als specifieke gemeenten, samen op criminele geldstromen.
3. Voor de 'ontwikkelthema's' kunnen de quickscans en integraal verdiepende onderzoek (IVO's) [ingezet worden](#). We kijken wat nodig is om de vragen te kunnen beantwoorden en benutten hierbij de beschikbare kennis (uit onze regio, van andere RIEC's en andere organisaties).

Straatwaarde(n): terugdringen aanwas in de drugscriminaliteit

Het programma Straatwaarde(n) richt zich op het voorkomen van jonge aanwas en de doorgroei van aanwas op de criminele drugsladder; een samenhangende repressieve en preventieve aanpak. Een belangrijk onderdeel is het ondersteunen van gemeenten en andere partners met kennis en analyse over het fenomeen drugs om lokaal meer inzicht te krijgen in de problematiek rond jonge aanwas, doorgroeiers en negatieve rolmodellen (verder: nero's) en het bieden van ondersteuning bij de gezamenlijke aanpak.

Bewustzijn vergroot, uiteenlopende interventies gerealiseerd

Door [onderzoek en gesprekken](#) met ruim 250 professionals binnen veertien gemeenten is er de afgelopen jaren meer zicht ontstaan op wat er speelt rond jonge aanwas én wat eraan te doen is. Er is kennis opgedaan en uitgewisseld in vijf denktanks, waar bijvoorbeeld een [beslisboom voor het onderwijs](#) uit voortgekomen is. De kennis wordt breed gedeeld onder andere via twaalf goed bezochte [Q colleges](#), lokale sessies met OOV en partners, [LinkedIn](#), [de website](#) en een verdiepende masterclass. Het onderwijsprogramma [Kapot Sterk](#), de koppeling met Leerlingalert en de escaperoom zijn voorbeelden van verrijking van het aanbod gericht op preventie en weerbaarheid. En de [moedertraining](#) draagt bij aan het vergroten van de weerbaarheid van ouders. Belangrijke verhalen van ervaringsdeskundigen worden gedeeld en rolmodellen gemobiliseerd en ingezet, zoals met ['The Movement'](#) in Amersfoort. Mede met de inzet van het Quick Response Team (QRT) en de bij Straatwaarde(n) betrokken officier van justitie hebben acties als [Bazooka](#) en 'geen witte kerst' barrières in de lokale drugsmarkt opgeworpen en is ingezet op het vergroten van de weerbaarheid en meldingsbereidheid van inwoners.

Lessons learned: lokaal eigenaarschap en heldere rolverdeling is essentieel

We zijn in de proeftuinen Utrecht, Amersfoort en Almere ook een aantal keren tegen de lamp gelopen. Te snel in de actiestand met onvoldoende lokale borging en sturing. Gemeenten voeren de regie in het lokale veiligheidsbeleid en dus ook op de gezamenlijke aanpak om aanwas in de drugscriminaliteit te voorkomen en beheersen. In de Zorg- en Veiligheidshuizen en binnen

gemeenten werken de partners samen aan een effectieve persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek. Lokaal eigenaarschap en lokale energie is essentieel bij het opzetten en/of versterken van de aanpak binnen een gemeente. Net als heldere afspraken over wie wat doet (vanuit het programma Straatwaarde(n) en vanuit de partners). Deze lessen nemen we mee. Straatwaarde(n) kan op fenomeen niveau gemeenten en Zorg- en Veiligheidshuizen ondersteunen met informatie en expertise met betrekking tot de drugscriminaliteit en sluit vraaggericht aan bij waar op dat moment behoefte aan is.

Patrick van Domburg, burgemeester IJsselstein:

“Het creëren en versterken van de integrale samenwerking in de regio is van groot belang om drugscriminaliteit onder jongeren tegen te gaan.”

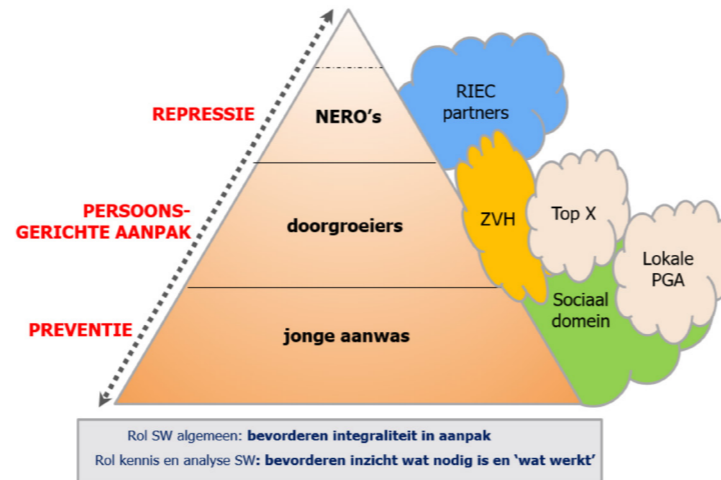
Koers voor de komende vier jaar: lokaal maatwerk

De 'criminele carrière' in de drugscriminaliteit kent globaal [drie fasen](#): de instap van jonge aanwas die start met het verrichten van 'kleine klusjes', zoals pakketjes rondbrengen en op de uitkijk staan. Doorgroeiers die al meerdere drugsdelicten op naam hebben staan en zo starten met een criminele carrière en de nero's die een gevestigde criminele carrière in de drugshandel hebben. Deze nero's halen daar aanzienlijke inkomsten uit en hebben aanzien bij de twee eerdergenoemde groepen. Op ieder moment in de carrière van drugscriminelen is een goede balans van zowel grenzen stellen als perspectief bieden van groot belang. In het beklimmen van de ladder helt deze balans meer naar een repressievere aanpak. De piramide op de volgende pagina geeft aan waar de focus van de verschillende partners ligt zonder een zwart-wit beeld te willen geven. De samenwerking tussen de domeinen is soms complex. Per domein zijn er verschillende relevante samenwerkingsverbanden, overlegstructuren, resultaatafspraken en verantwoordelijkheidslijnen. De rol van Straatwaarde(n) hierin wordt nog nader uitgewerkt in nauw overleg met gemeenten, Politie, OM en de managers van de Zorg- en Veiligheidshuizen.

Straatwaarde(n) heeft als koers voor de komende jaren:

- Straatwaarde(n) blijft partners vanuit de I (informatie) en de E (expertise) ondersteunen bij het verkrijgen van meer zicht op de netwerken en zicht op het fenomeen (en mogelijke trends en verschuivingen daarin). De partners vertalen dat zelf naar een aanpak die daar bij past.
- Straatwaarde(n) zet expertise in om vraaggericht gemeenten en andere partners te ondersteunen bij het (door)ontwikkelen van voor de aanpak benodigde interventies in combinatie met het bevorderen van integraliteit in de aanpak. Dit in nauwe afstemming met de Zorg en Veiligheidshuizen waar de netwerkpartners op het gebied van zorg en veiligheid in een stuurgroep bij elkaar komen.

Figuur 1: Doorgroeipiramide jonge aanwas versus aanpak

Quick Response Team: zichtbaar begrenzen

Het Quick Response Team (QRT) van de politie draagt bij aan de repressieve aanpak van doorgroeiers en negatieve rolmodellen in de cocaïnehandel. Door de inzet van snelle interventies wordt de drugshandel op straat zichtbaar begrensd en effectief verstoord. Deze interventie staat bij voorkeur niet op zichzelf, maar is onderdeel van een breder palet aan samenhangende interventies gericht op effect sorteren in een gebied. Door de QRT-inzet waar mogelijk gericht af te stemmen op andere interventies wordt een breder effect gesorteerd dan met opzichzelfstaande acties. Het QRT is als gerichte versterking één van de beschikbare interventies die kan worden ingezet.

De komende jaren ondersteunt Straatwaarde(n) door:

- Kennis en analyse: om de complexe drugswereld beter te begrijpen biedt Straatwaarde(n) kennis en expertise over aanwas in de drugscriminaliteit. Straatwaarde(n) doet lokaal onderzoek naar de omvang en voedingsbodem van jonge aanwas en doorgroeiers in de wijk, en thematische onderzoeken naar bijvoorbeeld excessief geweld in de drugscriminaliteit en de rol van meiden in dit milieu. Het breed delen van kennis, via de succesvolle Q colleges maar ook op andere manieren, blijft onderdeel van de aanpak.
- Ondersteuning en advisering: Straatwaarde(n) levert informatiebeelden en expertise over de druggerelateerde criminaliteit. Daarnaast adviseert Straatwaarde(n) op fenomeenniveau over het bieden van perspectief aan jongeren in de persoonsgerichte aanpak die (verstikt) zitten in de drugscriminaliteit, waarbij oog is voor het toepassen - en samenbrengen - van preventieve en repressieve interventies. Afhankelijk van de lokale behoefte biedt Straatwaarde(n) concrete ondersteuning en hulp bij het in kaart brengen van de problematiek. Straatwaarde(n) biedt, in samenwerking met de Zorg en Veiligheidshuizen en het [PGA-Lab](#) binnen RVS, kennis aan over de problematiek en expertise over interventies die (regionaal/landelijk) ontwikkeld en bewezen effectief zijn. Straatwaarde(n) kan helpen met het ontwikkelen en desgewenst uitrollen van lokale preventieve projecten zoals ['jouw uitweg'](#), [BaseQamp](#), [Kapot Sterk](#) en de [beslisboom Drugs op School](#).
- Versterken uitvoeringskracht: Vanuit het Rijk zijn er verschillende financiële mogelijkheden om gemeenten te versterken in hun aanpak, zoals bijvoorbeeld de [preventie met gezag](#) gelden of specifieke projecten zoals [BASTA/IPTA](#). Daarnaast zijn er incidentele mogelijkheden zoals (co)financiering voor het implementeren van een bewezen effectieve interventie of een tijdelijke uitbreiding van de (uitvoerings-) capaciteit. De praktijk leert dat gemeenten niet altijd de weg weten. Straatwaarde(n) biedt ondersteuning bij het aanvragen.
- Lerend netwerk van professionals: leren van elkaar en verder opzetten en onderhouden van een lerend netwerk van betrokken professionals in de regio is belangrijk. We benutten de mogelijkheden van de landelijk te ontwikkelen learning community en maken gebruik van de leerervaringen en goede voorbeelden in andere regio's.

OMG's: focus in gemeenten waar het speelt, sterke landelijke verbinding

OMG's zijn vaak (ook zonder hun 'colours') herkenbaar in de maatschappij. De problematiek met OMG's varieert van overlast, soms dreiging, tot het faciliteren van csv's met 'crime as a service'. Enkele gemeenten willen hier actief mee aan de slag vanwege de overlast en de zichtbaarheid in die gemeenten. Deze gemeenten kunnen gebruik maken van het in district Flevoland ontwikkelde handelingsperspectief voor clubhuizen op bedrijventerreinen – een doe-thema. Daarbij houden we oog voor de doelgroep als geheel, voor zover ze faciliteren of onderdeel zijn van csv's. Belangrijk is om op landelijk niveau verbinding te houden met de andere RIEC's, de politie, het OM en de Belastingdienst. Via het Landelijk Strategisch Overleg OMG kunnen partijen kennis uitwisselen en best practices delen.

Criminele families: doorgaan met een systeemgerichte aanpak

In de afgelopen periode is vanuit district Utrecht-Stad gewerkt aan het thema criminele families. Een substantieel deel van de criminele kopstukken uit de drugshandel in Utrecht-Stad is afkomstig uit criminele netwerken met familieverbanden. Zij hebben zich jarenlang diepgeworteld in bepaalde gebieden in de stad. Ze zijn daar zichtbaar door overlast, geweld en intimidatie. Vaak weet de omgeving van de criminele activiteiten. We willen patronen van intergenerationele criminaliteit doorbreken door samen met de Zorg- en Veiligheidshuizen te focussen op een aantal families. Zo kunnen we stevig optreden waar het moet en gezinsleden een ander perspectief bieden waar dat kan. Ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheden, met een gezamenlijk gesteld doel, iets wat nu nog onvoldoende gebeurt. Criminele families is een ontwikkelthema bij uitstek omdat in de samenwerking nog veel te winnen is. Daarom gaan de partners in de stad Utrecht vanuit het programma 'Grenzen stellen, perspectief bieden' door met dit thema en met de systeemgerichte aanpak van criminele families. Binnen de wettelijke kaders van de samenwerking met het RIEC en de Zorg- en Veiligheidshuizen. Naast deze ontwikkeling pakken we ook casuïstiek op; dat helpt een systematische aanpak te ontwikkelen, die ook elders bruikbaar is.

Criminele geldstromen

Het doel van csv's in de drugshandel is geld verdienen. Ondergrondse en bovengrondse criminele geldstromen zijn een essentieel onderdeel van de bedrijfsprocessen in de wereld van drugscriminaliteit. Daarom blijven we binnen deze tweede invalshoek gericht projectmatig werken aan criminele geldstromen. Het is met name een ontwikkelthema.

De aanpak van criminele geldstromen en van (facilitators van) witwassen is complex

Criminelen verdienen hun geld met name cash, dat vervolgens in een (internationaal) systeem van ondergronds bankieren stroomt. Binnen csv's in Midden-Nederland is dit één van de manieren om vermogen ongezien te verplaatsen. Tegelijkertijd zien we dat criminelen (legale) bovengrondse structuren gebruiken om geld te investeren en wit te wassen. De aanpak van criminele geldstromen en van (facilitators van) witwassen is complex en dient te worden uitgebreid. Halverwege 2019 startten we gezamenlijk het project Criminele geldstromen (Afpakken). De focus in het project lag op het creëren van duidelijke randvoorwaarden voor financieel rechercheren. Zo is een forse stijging van het aantal afpakkbewegingen (+30%) gerealiseerd en is er 18 miljoen euro afgepakt van criminelen (in 2021). De komende jaren blijven we investeren in financieel rechercheren. Daarnaast hebben we nog weinig zicht op verschillende ondergrondse en bovengrondse verschijningsvormen van criminele geldstromen. Eind 2022 willen we een ambitie en doelstellingen hebben op de aanpak van criminele geldstromen. Om criminele inmenging in het financiële stelsel te voorkomen en een gezond financieel stelsel te bewaken is activatie van beroepsgroepen, mensen met cruciale rollen en poortwachters zoals bijvoorbeeld een bank, notaris, accountant, boekhouder en taxateur, noodzakelijk.

Anne-Marie Fellinger, officier van Justitie, portefeuillehouder Afpakken:

“Ging het vroeger hoofdzakelijk om de absolute opbrengst, nu is het veel belangrijker dat je door het verstoren van de geldstromen voorkomt dat criminele organisaties zich een weg omhoog vreten naar de bovenwereld en daarmee de maatschappij infecteren. Er mag simpelweg geen geld zijn om liquidaties te betalen.”

Beter zicht nodig om gezamenlijk handelingsperspectief te vergroten

We weten nog weinig van de verschillende verschijningsvormen van criminele geldstromen. Het is van belang meer zicht te krijgen op de werking hiervan. Om het zicht te vergroten op de ondergrondse geldstromen kan gebruik gemaakt worden van bijvoorbeeld crime scripts. Daarbij wordt het logistieke proces van deze criminele activiteiten geanalyseerd en ontrafeld zodat duidelijk wordt op welke manier we dit proces kunnen verstoren. Ook op de bovengrondse geldstromen willen we meer zicht krijgen, zodat we gezamenlijk meer handelingsperspectief krijgen voor specifieke locaties, subjecten, branches en malafide investeringen. Om het zicht nog meer te vergroten, betrekken we de Nationale Samenwerking tegen Ondernemende Criminaliteit (NSOC), die zich landelijk inzet voor het delen van kennis en het ontwikkelen van nieuwe methoden om te interveniëren. We verstevigen de samenwerkingen met de private sector zoals banken en taxateurs. Het bundelen en delen van relevante data, informatie en kennis, is een goed uitgangspunt om tot een integrale structurele aanpak te komen. Nieuwe inzichten in deze boven- en ondergrondse geldstromen vertalen we naar handelingsperspectief. We experimenteren met gemeenten in een projectmatige aanpak van een fenomeen, branche of locatie om criminele geldstromen aan te pakken. We zijn in gesprek over het versterken van deze aanpak en het verkrijgen van extra middelen daarvoor.

Dit realiseren we door:

- De kennis over modus operandi en fenomenen ten aanzien van criminele geldstromen gezamenlijk te vergroten en te delen. Denk hierbij aan inzicht in witwasstructuren, ondergronds bankieren en csv's die 'crime as a service' leveren. Het samenbrengen en delen van kennis en informatie kan bijdragen aan een betere integrale samenwerking;
- Cruciale rollen (facilitators/ sleutelrollen) in relatie tot criminele organisaties te identificeren en aan te pakken. We werken signalen van verschillende partners (o.a. FIU-meldingen en MMA-meldingen) op in een integrale aanpak en voegen de juiste expertise toe om facilitators te (leren) herkennen;
- Barrières op te werpen die voorkomen dat crimineel geld wordt verplaatst, verhuuld, gerechtvaardigd en/of geïnvesteerd. Partners worden gestimuleerd om dit met behulp van hun eigen beleid en instrumentarium te doen;
- Onverklaarbaar vermogen in relatie tot criminele organisaties aan te pakken: paal en perk stellen aan het investeren van crimineel geld in de maatschappij. We werpen barrières op door het aanpassen van beleid, aan de hand van bijvoorbeeld opgestelde bestuurlijke rapportages vanuit de politie. We treden in contact met branches om kennis te delen over risico's van ondernemende criminaliteit en om hen te activeren in de aanpak van criminele geldstromen. Daarmee voorkomen we criminele inmenging in het financiële stelsel, en werken we aan een gezond financieel stelsel (ziet op beroepsgroepen/ cruciale rollen/ poortwachters – zoals notaris accountant boekhouder).

Branches en locaties

Bij branches en locaties gaat het over specifieke branches die betrokken zijn bij of kwetsbaar zijn voor invloed van csv's en locaties waar zij graag gebruik van maken. De afgelopen periode is met name vanuit districten, met de DTO's en projectgroepen, gewerkt aan thema's binnen deze invalshoek. Voor bepaalde thema's heeft dat geleid tot veel bruikbare kennis en een aanpak: een 'doe-thema'. Op een aantal thema's liggen er nog (nieuwe) kansen. Daar gaan verdere ontwikkeling en uitvoering samen. Hieronder geven we een beeld van de stand van zaken van de thema's en een mogelijk vervolg.

Wessel Groot, Beleidsadviseur veiligheid en ondermijning:

“Het primaire doel van een integrale controle is voor mij niet drugslabs of andere ondermijnende activiteiten op te sporen. Ons belangrijkste doel is een gezond ondernemersklimaat.”

Autobranche: moeilijk de faciliterende rol in ondermijning aan te tonen

De projectmatige aanpak van het thema autobranche heeft tot nu toe, naast een aantal successen in de casuïstiek en het creëren van zicht en ervaring door de controles, niet de resultaten opgeleverd die werden verwacht. Het is moeilijk om de faciliterende rol in ondermijning aan te tonen. De aanpak die samen met de partners is ontwikkeld is op zichzelf waardevol. Het werken met het risicoprofiel biedt snel zicht en kan worden gebruikt als er signalen zijn die partners willen oppakken.

Bedrijventerreinen: focus op de uitvoering

District Flevoland heeft draaiboeken en tools gemaakt om bedrijventerreinen goed in beeld te krijgen. Zo heeft de gemeente Lelystad een mooie tool ontwikkeld die beschikbaar is voor alle gemeenten in Midden-Nederland. Er is ervaring opgedaan en verschillende toezichthouders en boa's zijn getraind op signalering en hun bestuurlijke mogelijkheden. District Oost is later gestart met dit thema. De aanpak staat grotendeels, als doe-thema, én er zijn mogelijkheden om door te ontwikkelen, bijvoorbeeld interventies die direct ingezet kunnen worden.

Buitengebied: brede aanpak beschikbaar

De districten Oost en Flevoland hebben aan dit thema gewerkt. Er is een brede aanpak beschikbaar die kan worden ingezet: met recht een doe-thema. Een groot deel van de aanpak is preventief. Meer samenwerking met (en soms overdragen aan) het CCV en de provincie is wenselijk. De komende periode kunnen partners gebruik blijven maken van de ontwikkelde aanpak

met actieve ondersteuning vanuit het RIEC. Doorontwikkeling is mogelijk. Bijvoorbeeld door innovatie in GEO-analyses met satellietdata, om beter te kunnen bepalen waar capaciteit ingezet kan worden, en door het netwerk te verbreden.

Horeca: een bruikbare, overdraagbare aanpak - doen!

Op het thema horeca is in district Gooi- en Vechtstreek een bruikbare aanpak ontwikkeld. Met de horecascan kunnen gemeenten hun horeca en de risico's op ondermijning in beeld brengen. Er is veel kennis beschikbaar die kan helpen een lokale aanpak vorm te geven; in district Gooi- en Vechtstreek is dit inmiddels in iedere gemeente gelukt. De ervaringen leiden tot een overdraagbare aanpak.

Kwetsbare gebieden: blijft een actueel thema

In district Utrecht-Stad is specifieke aandacht voor een aantal kwetsbare gebieden. De afgelopen tijd is er bijv. ingezet op sprintdagen in combinatie met weerbaarheidsinterventies en extra controles. De aanpak staat voor een deel, maar is ook nog echt een ontwikkelthema. Juist ook vanwege de samenhang tussen kwetsbare branches binnen die kwetsbare gebieden.

Risicolocaties: blijft een actueel thema

In district West-Utrecht is een generieke aanpak ontwikkeld op risicolocaties met veel concrete handvatten en tools. Zoals een 'checklist opstart risicolocaties', tools voor het schouwen op risicolocaties, een handreiking voor het organiseren van expertsessies over risicolocaties en een toolkit communicatie risicolocaties. Ook zijn er al wat specifieke producten ontwikkeld voor bepaalde locaties, zoals de blauwdruk bedrijventerreinen en een draaiboek integrale controle voor opslaglocaties. Risicolocaties blijft actueel, vooral als breed doe-thema: de aanpak is overdraagbaar. Van daaruit is verdere ontwikkeling mogelijk.

Vastgoed: winst te behalen op kennis en informatiepositie

Het thema vastgoed vraagt blijvende aandacht en inzet: het speelt een grote rol binnen de csv's. Vastgoed is een complex thema waarop nog te weinig expertise beschikbaar is bij alle RIEC-partners om tot een effectieve aanpak te komen. Dit hebben we in Gooi en Vechtstreek geleerd. We hebben een betere (integrale) informatiepositie rond vastgoed nodig en meer kennis om informatie te doorgronden. Als we met dit ontwikkelthema verder willen moeten we deze specifieke kennis aantrekken. Tegelijkertijd moet we de huidige inzet op het vergroten van kennis, awareness, weerbaarheid en handelingsperspectief continueren.

Weerbare overheid

Stappen in bewustzijn zijn gezet, nu barrières opwerpen

Een weerbare overheid is een overheid waar inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners op kunnen vertrouwen. En waar criminelen last van hebben. Dat vraagt om organisaties met een stevige (bestuurlijke) aanpak van georganiseerde criminaliteit. Waar betrouwbaarheid en integriteit van ambtenaren en bestuurders hoog in het vaandel staat, in woord en daad. Weerbaarheid geldt uiteraard voor alle partners. In Midden-Nederland lag de focus van het RIEC-bureau de afgelopen periode op ondersteunen van gemeenten in het verhogen van de weerbaarheid.

Het bewustzijn over ondermijning is bij zowel ambtenaren als politieke ambtsdragers en bestuurders vergroot. Door de weerbaarheidsscans weten gemeenten beter wat aandacht nodig heeft om de organisatie weerbaarder te maken. Alle gemeenten hebben inmiddels een lokaal ondermijningsoverleg en zijn aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem. De bestuurlijke uitvoeringskracht is verhoogd: gemeenten hebben de toepassing van hun bestuurlijk instrumentarium, zoals APV en Bibob, uitgebreid én vaker ingezet. In sommige districten, of binnen een basisteam, hebben gemeenten het beleid gelijkgetrokken en de lat gezamenlijk hoger gelegd. Dit helpt om een waterbed effect te voorkomen. “De Flevolandse norm” is hier het bekendste voorbeeld van en heeft op meerdere plekken binnen en buiten de regio navolging gekregen.

Veel boa's en toezichthouders zijn getraind in het kennen van hun bevoegdheden. Met ondersteuning van het Team Operationele Versterking (TOV) hebben gemeenten met extra capaciteit bestuurlijke controles uitgevoerd en Bibob casuïstiek gedraaid. Ook zijn juridische kwesties opgelost: dit is nog belangrijker geworden omdat de bestuursrechter bestuurlijke maatregelen indringender toetst.

Ook de politie investeerde in de bestuurlijke aanpak. Het aantal bestuurlijk specialisten is tijdelijk uitgebreid en een rechercheur met bestuurlijke kennis is beschikbaar voor opsporingsonderzoeken. Het aantal bestuurlijke rapportages is fors toegenomen. Het positieve effect van deze uitbreiding is dat gemeenten vaker goed geïnformeerd zijn.

Het onderwerp integriteit is regelmatig geagendeerd, bijvoorbeeld bij het inwerken van nieuwe gemeenteraden, maar dit verdient blijvend aandacht. Ambtelijke corruptie is voor csv's een noodzaak. We weten – onder andere

door cryptodata – dat dit probleem ook in Midden-Nederland speelt en dat dit meer aandacht vereist. Er ligt een flinke opgave bij de partnerorganisaties. Het kan helpen om hierbij te leren van elkaars aanpak. Daarnaast dragen ook screening (zoals de VOG-P) en/of het ontwerpen van risicoprofielen van taken en functies bij aan het voorkomen van ambtelijke corruptie.

Van bewustwording vergroten naar 'doen'

Om de weerbaarheid van onze gemeenten te vergroten houden we vast aan de bestaande pijlers van het programma. Het accent verschuift van bewustwording vergroten naar daadwerkelijk doen: het aanpakken van criminaliteit, frustreren en barrières opwerpen. Dat ondersteunt het RIEC-bureau met maatwerk door [TOV](#) en op [gebied van informatie](#), afgestemd op de ondersteuningsbehoefte, op de volgende onderwerpen:

- Gemeenten gaan verder met het versterken van het bewustzijn over ondermijning, ook buiten de afdelingen Veiligheid en Toezicht & Handhaving, om de integriteit van de organisatie te waarborgen. Voor medewerkers van bijvoorbeeld Burgerzaken, Vergunningen of Vastgoed is het ook van belang om te weten hoe ze signalen van ondermijning herkennen en wat hun handelingsperspectief is.
- Daarnaast blijkt binnengemeentelijke informatiedeling ondanks een stappenplan en een protocol een taaie kwestie. Informatiewerk van het RIEC biedt [concrete ondersteuning bij de implementatie](#).
- De veiligheid van ambtenaren moet onder de aandacht blijven; zowel voor boa's op controle als een medewerker die vergunningen verleent. Het RIEC adviseert en levert instrumenten waar nodig of gewenst.
- De provincie Utrecht stelt tijdelijk extra capaciteit beschikbaar om de zeven kleinste gemeenten van de provincie met bovenstaande te ondersteunen. Een projectleider biedt maatwerk ondersteuning en concrete hulp aan deze gemeenten

Casuïstiek

Csv's in beeld en oog voor lokale belangen

In Wie praat, die gaat (2019) is de ambitie op casuïstiek om een duidelijke bijdrage te leveren aan het terugdringen van ondermijnende criminaliteit: meer, succesvol en duurzaam aanpakken. De realiteit is dat de verschijningsvormen van ondermijning waarover signalen naar het DTO gebracht worden, vaak kleiner zijn of lijken dan deze ambitie. Zo zien we weinig verbinding tussen lokale signalen en de grotere csv's. Andersom blijkt het moeilijk om vanuit het overkoepelende beeld dat de politie heeft, werkbare signalen over het lokale zichtbare 'werk' van csv's naar het DTO te brengen. Daarnaast komen signalen die op regionaal niveau spelen, over sterk ontwrichtende csv's, moeilijk tot een integrale casus, onder andere door de vertrouwelijkheid van informatie en het hoge afbreukrisico. Ook blijkt samenwerken in de casuïstiek complex. De belangen van partners lopen sterk uiteen vanuit hun primaire werk, we kennen elkaars bevoegdheden vaak onvoldoende en er is beperkte beschikbare capaciteit.

Koersvast werken aan de toekomst

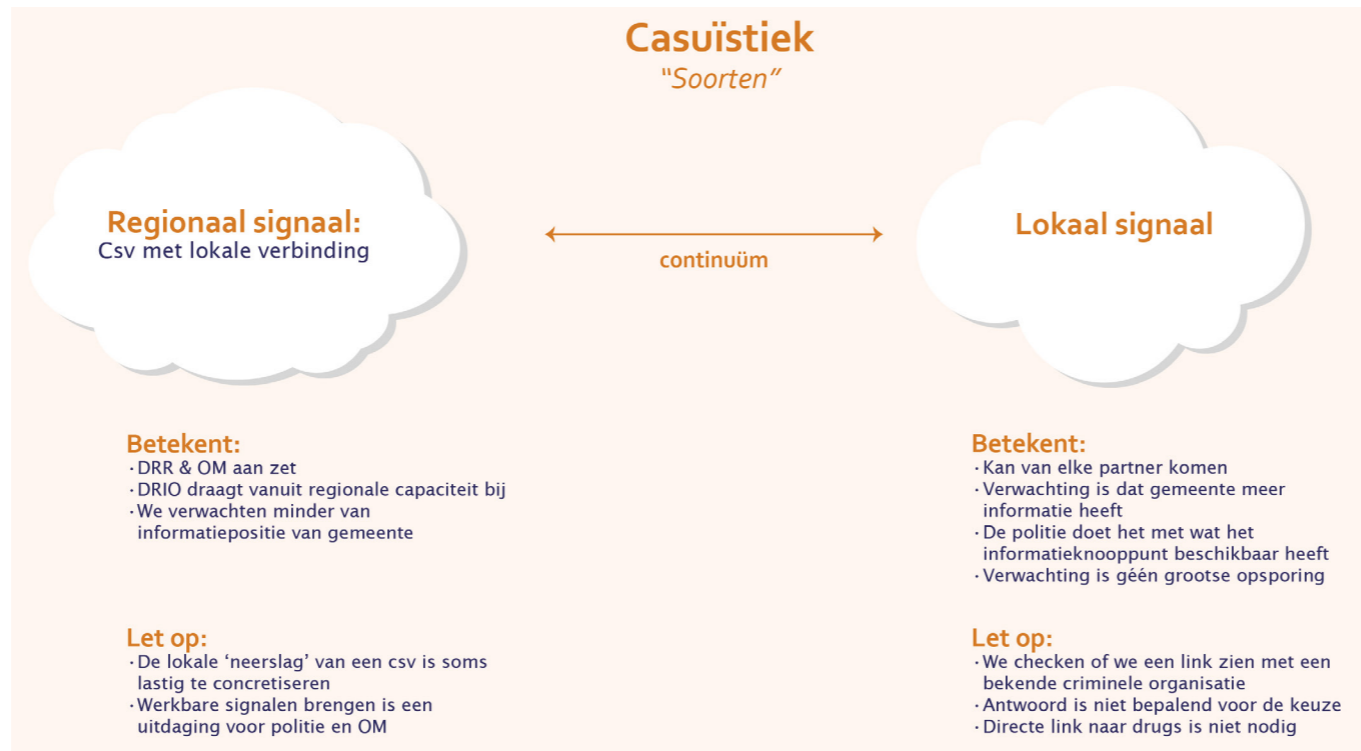
De ambitie om casuïstiek nadrukkelijker aan het lokale werk van csv's te verbinden, blijft overeind. We willen voorkomen dat er criminele machtsblokken kunnen ontstaan in Midden-Nederland. De grootste uitdaging hierin is om informatie te vinden en te delen waarmee we de vertaalslag van een csv naar handelingsperspectief voor alle partners en private partijen kunnen maken, of de link kunnen leggen tussen wat een partner lokaal ziet en het EOB. Tegelijkertijd willen we de signalen die vanuit lokale ondermijningsoverleggen naar voren komen de aandacht geven die ze verdienen, juist ook voor kleinere gemeenten. Hiermee nemen we melders serieus en treden op als samenwerkende overheid in onze gemeenten. Het signaal dient te passen binnen de doelen van het actieplan: de aanpak van georganiseerde ondermijnende drugscriminaliteit. Hierbij houden we oog voor (faciliterende) bedrijfsprocessen die zelf niet direct aan 'drugs' te linken zijn.

Mono, multidisciplinair en integraal

We werken vanuit het principe: het type probleem bepaalt de aanpak. Dit biedt ruimte voor afwisseling in mono-, multidisciplinair en integraal werken. Alle partners werken binnen hun eigen taakstelling, mogelijkheden en vanuit hun eigen bevoegdheden. Goed samenwerken vraagt een attitude die daarbij past: we steunen elkaars belangen en starten niet alleen een casus als er een gezamenlijk belang is. Elke organisatie heeft zijn eigen opdracht

en doelen die meespelen aan tafel. We omarmen verschillende manieren van integraal werken. Als twee partners samen aan de slag gaan met een casus, dan helpt het DTO de kansen voor anderen te zien: samen weten en zien we meer.

Concrete handvatten voor betere resultaten

De hoofdlijn is dat we werken op een continuüm tussen twee uitersten; de meest sterke csv's en hun kopstukken die (eventueel) een link hebben met het district, en (kleine) casussen die lokaal belangrijk zijn zonder directe link naar bekende csv's. Bij deze hoofdlijn horen afspraken en verwachtingen over de inzet van partners en over wat 'integraal' betekent in een casus. Het vernieuwde landelijke werkproces voor integrale samenwerking (waaraan nog gewerkt wordt) biedt houvast in het maken van heldere afspraken hierover. Het schema op de vorige pagina dient als handvat voor ons dagelijkse werk en de afwegingen daarin. Hieronder beschrijven we op hoofdlijnen hoe de aanpak van csv's in casuïstiek de komende jaren vorm krijgt. We gaan dus gezamenlijk optrekken met een regionale én districtelijke aanpak!

- De opsporing richt zich regionaal op de kopstukken van een aantal meest ontwrichtend csv's. OM en politie richten zich blijvend op (inter)nationale criminele machtsstructuren. Naast deze primair mono, strafrechtelijke, aanpak wordt het csv breder verstoord door tegelijkertijd te werken aan kansen voor partners. Het RTO ontwikkelt dit proces, in afstemming met een vertegenwoordiging van DIS-en. We stellen dit in de Taskforce vast.

- De regionale aanpak en districtelijke aanpak worden op elkaar afgestemd, waarbij de RIS en DIS samen afspreken om het csv of een gedeelte daarvan aan te pakken. We doen zoveel mogelijk casuïstiek in het DTO.
- Als we vanuit een lokaal signaal een casus starten, bekijkt de politie of er een relatie met een bekend csv uit het EOB is. Eventueel kan informatie daarover onderdeel uitmaken van de casus. Als de link er niet is, kunnen partners die daarvoor kiezen wel aan de slag. Voor met name kleinere gemeenten is het belangrijk hiermee de aanpak van ondermijning lokaal zichtbaar te maken en zo (ook) te werken aan weerbaarheid.
- We evalueren elke casus en leren zo steeds meer over de werking van de csv's. De inzichten vertalen we naar handelingsperspectieven. We zoeken hierbij bewust naar nieuwe samenwerkingsmogelijkheden met bijvoorbeeld branches. De evaluatie gaat ook over de samenwerking, in het DTO en tussen regio en lokaal.
- Het type probleem bepaalt de aanpak. Vaker een multi aanpak inzetten is prima, zolang we met elkaar de integrale kansen blijven zien en benutten. We willen ook andere convenantpartners dan degenen die vast aan tafel zitten beter betrekken.

Groeispurt op informatie

We hebben meer expertise nodig op informatiewerk

Voor het succesvol uitvoeren van het actieplan is het hebben van de juiste informatie een voorwaarde: hier baseren we immers ons doen op. Inherent hieraan is dat de juiste informatie ook deelbaar is, op het juiste moment en op de juiste plaats. Dat is geen vanzelfsprekendheid, hebben we geleerd. Er zijn zorgen over of partners hun eigen informatiepositie voldoende op orde hebben, of benutten ten behoeve van het actieplan. Delen we wat we kunnen delen? Er is onvoldoende gezamenlijkheid in ideeën en meningen hierover, mede hierdoor stagneert de voortgang.

Van een strategische koers naar informatie die helpt doen

We willen meer expertise op informatiewerk, waarbij we ons richten op het ontwikkelen en delen van informatieproducten die actie voor een gezamenlijk doel stimuleren. Deze producten variëren van het beschikbaar en vindbaar maken van bruikbare kennis (denk aan een themabeeld) tot actiegerichte intelligence (denk aan plaatsen of personen waar we een actie op richten). We zijn scherp op de soort vraag die we beantwoorden: een strategische, tactische of operationele. Meer expertise betekent daarmee verder verdiepen in de informatiebehoefte van partners en op basis daarvan de informatie laten stromen – in plaats van dromen over grootse informatiebeelden waar geen opvolging op komt. Een ‘over all integrale informatiepositie’ kan geen doel zijn en is ook niet wenselijk.

De basis voor ons informatiewerk ligt in de volgende vragen:

- Is er een gezamenlijke vraag over een probleem, waarbij voor de aanpak informatie nodig is die niet nu al voorhanden is?
- Is er bereidheid tot actie c.q. opvolging van de informatie?
- Is de benodigde informatie te krijgen en hoe kunnen en mogen we die delen?

We gaan koersvast aan de slag!

- We ruimen vanuit het RIEC-bureau stap voor stap onduidelijkheden en vragen over informatiedeling uit de weg, beschikbare juridische kaders maken we toegankelijker en bruikbaar voor het dagelijkse werk in bijvoorbeeld een DTO. Met interactieve bijeenkomsten over mogelijkheden van het RIEC-convenant, de verschillende partners, werkprocessen en privacy enthousiasmeren en informeren we professionals die nu al onderdeel zijn van het samenwerkingsverband.

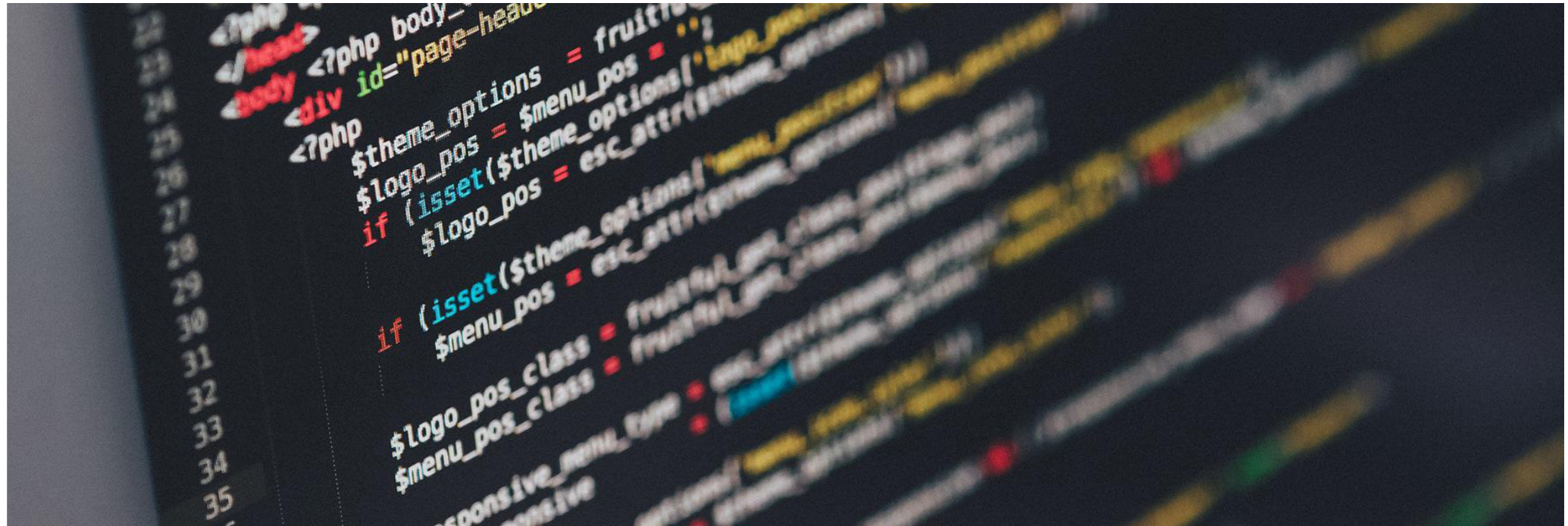
- Politie, OM en RIEC-bureau vertalen de ambities voor operationele informatie ten behoeve van casuïstiek in concrete afspraken.
- Een integrale expertisegroep begeleidt ‘de groeispurt’ en het uitwerken van ‘de koers met de drie pijlers’ die eerder door de taskforce is omarmd.

[De drie pijlers](#) zijn:

1. We maken periodieke en thematische quickscans met name o.b.v. informatie die voorhanden is. Met de periodiek scans geven we per gemeente een breed beeld ten aanzien van GOC. Met de thematische scan kunnen we voor een nieuw thema of een actuele trend snel inzichtelijk maken wat in ons gebied speelt en welk handelingsperspectief er is. Zo is in augustus 2022 de quickscan op het thema ‘transport’ opgeleverd – waarin de algemene informatie uit het EOB concreet is gemaakt voor ons werkgebied. Hiermee kan bijvoorbeeld onderbouwd de keuze gemaakt worden om dit als ontwikkelthema op te pakken. Ook hebben we hiervan geleerd wat het maken van zo’n scan vraagt qua capaciteit.
2. We doen integraal verdiepende onderzoeken als we diepgaande kennis willen ontwikkelen.
3. Het RIEC-bureau ondersteunt gemeenten in het versterken van hun informatiepositie (zie volgende paragraaf).

De expertisegroep stelt in opdracht van de Taskforce GOC de agenda op voor de korte en langere termijn en zorgt voor draagvlak en de benodigde capaciteit. We werken in kleine stapjes naar concrete doelen toe.

Daarnaast zorgt de expertisegroep ervoor dat tijd wordt ingeruimd voor samen leren en reflecteren. Dat betekent ook dat we onderwerpen die wij in ons werkgebied niet kunnen oplossen op andere plekken agenderen. We willen een stevige verbinding met het ministerie om op langere termijn ambities en mogelijkheden op elkaar aan te sluiten.

Informatiepositie gemeenten versterken

Gemeenten hebben veel informatie, maar meestal geen informatieorganisatie die gericht is op de aanpak van ondermijning. Zij hebben vanuit verschillende afdelingen ook geen wettelijke taak –en beperkte bevoegdheden– in het genereren van informatie voor de aanpak.

Een betere informatiepositie is essentieel voor onze gezamenlijke effecten buiten en tegelijkertijd voor de bestuurlijke weerbaarheid. Daarvoor is eerder de ambitie geformuleerd de organisatie–inrichting en informatiehuishouding van de gemeenten zodanig te ontwikkelen dat signalen en informatie –vanuit de verschillende afdelingen en burgers– samenkomen en adequaat worden opgepakt. Er is daarom een breed gedeelde wens voor praktische ondersteuning door het RIEC. We beginnen klein en doen met grote, middelgrote en kleine gemeenten ervaring op. Vanuit de eerste ervaringen en dit lokale maatwerk wordt dit desgewenst uitgebouwd.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Het ondersteunen met advies en instrumenten –zoals een blauwdruk, draaiboek, schouwtool en een risicoscan– om de informatiepositie verder te vergroten;
- Aan de hand van de scan ‘Informatiepositie Ondermijning’ meer zicht krijgen op het vlak van informatiegestuurd werken en bepalen welke stappen kunnen worden gezet om hierop te verbeteren;
- Trainingen organiseren over bijvoorbeeld het gebruik en nut van open bronnen. Wat kan, is niet per se wat mag;
- Signalen opwerken met het privacyprotocol binnengemeentelijke gegevensdeling ‘onder de arm’ en het protocol in werking stellen voor, tijdens en na integrale controles. Samen met TOV zetten we in op het ontsluiten van ‘straatinformatie’.
- Hulp bij het werken aan en met informatieproducten zoals een quickscan.

Uitvoeringskracht versterken

Samenwerken vanuit couleur locale en ondersteuning door Team Operationele Versterking

We hebben met Wie praat, die gaat veel geleerd over hoe we als overheid samen kunnen optrekken in het doen – onze uitvoeringskracht. De komende jaren gaan we hiermee door.

- We blijven werken met DTO's en ontwikkelen deze door;
- We ontwikkelen door met Team Operationele Versterking.

DTO's – onze basis

Het samenwerken vanuit de couleur locale van het district met het DTO vormt een belangrijk fundament in onze aanpak. Het DTO bestaat uit een aantal RIEC-ers en vertegenwoordigers van politie, Belastingdienst, OM en gemeenten(n). Het DTO werkt aan de uitvoering van het districtelijk programma (thema's en casuïstiek).

We zien dat er flinke lokale verschillen zijn in hoe het werkt. Er is een uitdrukkelijke wens de werking van DTO's op verschillende onderdelen te verbeteren.

Voor de komende periode betekent dat:

- Agenda: we bekijken per casus en thema welke partner een rol heeft en dus wie aansluit bij de bespreking van dat onderdeel tijdens het DTO. Het kan dus zijn dat een partner bij bepaalde onderwerpen niet aansluit.
- We hoeven niet alles samen te doen. Zoals we in dit actieplan geformuleerd hebben: we maken integraal een plan en voeren mono, multi of integraal uit.
- De winst van multi-samenwerking tussen politie en gemeenten combineren met de expertise van het RIEC.
- We verbinden mensen met dezelfde opdracht/ expertise steviger aan elkaar, zoals bijvoorbeeld informatieprofessionals van de verschillende organisaties. Fysiek op dezelfde plek (samen)werken is hierbij een goede optie.
- In Utrecht-Stad krijgt het bovenstaande, ook vanuit de doelen van het programma 'Grenzen stellen, perspectief bieden', vorm door een nog te ontwikkelen hechte samenwerking tussen het DTO, het ondermijningsteam van de politie en het bestuurlijk uitvoeringsteam van de gemeente.

TOV -Team Operationele Versterking

De invoering van een team operationele versterking (TOV) in het najaar van 2021 gaf een stevige impuls aan de uitvoeringskracht van gemeenten. Zo zijn bijvoorbeeld veel boa's en toezichthouders getraind op signalen en de inzet van hun bevoegdheden, waardoor het aantal potentiële bestrijders van ondermijning is toegenomen. Daarnaast levert TOV extra capaciteit en expertise bij bestuurlijke controles, juridische kwesties en Bibob-casuïstiek.

Met maatwerk en flexibiliteit versterkt het team grote en kleine gemeenten op hun verzoek. De regie en verantwoordelijkheid blijft altijd bij de betreffende gemeente.

Doel is dat gemeenten met de ondersteuning van TOV:

- Barrières opwerpen tegen csv's die specifieke branches en locaties benutten voor hun werk; we streven naar elke dag een controle.
- Meer (integrale) controles doen met behulp van de capaciteit die TOV levert, zodat ze meer zicht krijgen op de vermenging van boven- en onderwereld en deze kunnen verstoren.

TOV biedt:

- Ondersteuning in de voorbereiding en uitvoering van controles, met maatwerk voor grotere en kleinere gemeenten. TOV neemt drempels weg waardoor gemeenten sneller overgaan tot actie;
- Ondersteuning in juridische procedures in relatie tot ondermijningsvraagstukken;
- Capaciteit en expertise om gemeenten te helpen bij de implementatie van het Bibob-beleid, de veranderingen in de uitvoering door de Wet Bibob tweede Tranche en het uitvoeren van casuïstiek;
- Ondersteuning bij het opzetten van bestuurlijke interventieteams om lokaal een structurele versterking van slagkracht en informatiepositie te brengen. In Gooi en Vechtstreek startte het eerste bestuurlijk interventieteam op districtsniveau, ondersteund door de provincie Noord-Holland. Dit team pakt in zes gemeenten structureel en gezamenlijk de complexere handhavingkwesties aan.
- Trainingen en leerkringen over het juridisch instrumentarium en de Wet Bibob en expertsessies (zoals prostitutiecontrole en documentherkenning) om zo het bestuurlijk vakmanschap binnen gemeenten en bij partners te vergroten;
- De gelegenheid om praktijksituaties na te bootsen. Zo leren we door samen te doen. We organiseren 'praktijkoefeningen' waar we vakmanschap mee creëren en onderhouden
- Gerichte trainingen voor elke doelgroep (bv toezichthouders, juristen, officieren, politieagenten en bestuurders). We leren dat het leuk is om samen te werken. Initiatieven als casus Courgette en Chefsache: Bob's bar, zetten we vaker in.

Leren in samenwerken

Elkaars mogelijkheden kennen en benutten

Uit de evaluatie van WagenaarHoes komt naar voren dat:

- Partners niet altijd hetzelfde beeld hebben over wat integraal samenwerken is;
- Er patronen in de samenwerking gesleten zijn die het goed bespreken van dilemma's en kwesties soms belemmeren;
- Het leren van elkaar belangrijk is maar nog niet optimaal vorm heeft gekregen.

Ontwikkelen in de samenwerking: tijd maken voor leren en doen

Integraal samenwerken is een fundament in de **aanpak**.

We merken in de uitvoering dat de beelden verschillend zijn over wat we bedoelen en hoe we dat doen. Dat is ook steeds maatwerk. Belangrijk is om integraal een keuze te maken aan de voorkant: bij de start van iedere casus en de aanpak op thema's. Het begint met vragen als: wat is het probleem en voor wie is het een probleem, welke informatie is beschikbaar, wat is het handelingsperspectief, wie heeft welke belangen? De antwoorden bepalen hoe we gaan uitvoeren; wie doet wat, wanneer. We houden rekening met elkaars behoefte en mogelijkheden waardoor we slimmer met elkaars capaciteit kunnen omgaan. Het gesprek hierover hebben we explicieter te voeren.

Aanpakken van belemmerende patronen in de samenwerking

Het begint bij het onderkennen van die patronen, het bewustzijn daarover is mede dankzij de evaluatie al goed ingedaald. Eén van de patronen is denken vanuit het eigen referentiekader en organisatiebelang. Het helpt als we beter weten waar iedere partner voor staat en we elkaars mogelijkheden kennen en benutten. Belangrijk is het besef dat elke partner zijn eigen raison d'être heeft, met eigen juridische kaders en ook eigen mores – deze spelen een rol in de gezamenlijke aanpak. Iedereen aan tafel heeft een belangrijke rol in het checken of we elkaar goed begrijpen, in doorvragen en niet te snel conclusies trekken, in heldere afspraken maken en knelpunten niet uit de weg gaan. Zo is het ook essentieel te beseffen dat de woorden die gekozen zijn in dit actieplan niet bedoeld zijn om elkaar op vast te pinnen: als we merken dat we een verschillende betekenis geven aan een woord, dan leidt dat tot een open gesprek.

Om het bewustzijn vast te houden agenderen we periodiek in alle gremia het vergroten van deze vaardigheden als onderwerp. Het RIEC-bureau biedt de mogelijkheid van ondersteuning door een onafhankelijk persoon waar dat wenselijk is.

Leren van en met elkaar stevig inbedden

Eén van de doelen in 'Wie praat die gaat' was binnen districten ervaring opdoen met specifieke thema's om deze vervolgens uit te leren aan elkaar. Het daadwerkelijk delen van ervaringen en best practices, zowel binnen Midden-Nederland als met andere regio's, is in de praktijk beperkt van de grond gekomen. De focus lag op de aanpak en uitvoering van interventies. Inmiddels is er veel om van elkaar te leren op de inhoud en de aanpak. De netwerkbijeenkomst, Q colleges, podcasts, trainingen, 'meet and greets' etc. zijn goede voorbeelden. Het gaat vooral om het structureel inbedden van leren van elkaar in onze werkwijze. Dat pakken we op. We maken leerdossiers op de thema's, we sluiten gericht aan bij (landelijke) netwerken, we investeren in het kennen van elkaars interventiemogelijkheden en kunnen deze benutten, we evalueren casuïstiek op basis van vooraf afgesproken indicatoren (proces en inhoud) en delen de geleerde lessen met werk- en stuurgroepen. Kortom: we ruimen tijd in voor leren en ontwikkelen.

Communicatie

Maatschappij bewustmaken en betrekken

Maatschappelijke impact via communicatie

Om de samenleving weerbaar te maken tegen de invloed van criminele netwerken is het nodig bewustwording te vergroten. Om burgers en ondernemers te bereiken schreven we kernboodschappen, communicatieplannen voor interventies, persberichten en toolkits. Op het gebied van storytelling en innovatief communiceren hebben we mooie stappen gezet.

Met verhalen (film, podcast en geschreven) komen we letterlijk en figuurlijk dicht bij onze doelgroepen. Zo vergroten we bewustwording en weerbaarheid. Een mooi voorbeeld hiervan is de documentaire over een groep jongeren uit Amersfoort, *The Movement*. Met hun muziek inspireren zij andere jongeren om hun leven een positieve wending te geven. Adviseurs van verschillende organisaties weten elkaar goed te vinden en verrijken elkaars berichten met quotes van politiechef, burgemeester of andere boegbeelden. Wel communiceren we nog vaak over geïsoleerde incidenten en doen we dat op geïsoleerde momenten. We benoemen bijvoorbeeld als strafbaar feit 'illegaal gokken'. Wat we niet benoemen is dat we vermoeden dat het illegaal gokken een van de activiteiten van een csv is dat in cocaïne handelt.

Impactvol communiceren en communicatie als interventie

De komende jaren plaatsen we incidenten in een groter verband. De maatschappij krijgt hierdoor een beter beeld van de ontwrichtende werking van drugshandel op onze samenleving: het is geen probleem van de overheid, maar van ons allen. We brengen verhalen via verschillende kanalen en middelen dichtbij. Zo raken en activeren we mensen. Ook bieden we altijd een handelingsperspectief. Dit kan leiden tot meer meldingen over misstanden bij gemeente, politie en Meld Misdaad Anoniem (MMA). Om de impact van communicatie verder te vergroten, herhalen we de boodschap op verschillende momenten, waar nodig via verschillende middelen. Te denken valt aan een minidocumentaire met de gevolgen van de aanpak in een buurt, of het versturen van wijkbrieven na een interventie. Tegelijkertijd verstevigen we de inzet van communicatie als interventie tijdens een aanpak (niet alleen erna); kan communicatie bijdragen aan de doelstelling binnen casuïstiek en thema's.

Actiepunten:

- Bij aanvang van elke casus of thema onderzoeken we op welke momenten communicatie als interventie helpt de maatschappelijke impact zichtbaar te maken en mensen actief te betrekken bij het probleem.
- We onderzoeken steeds of interventies in een groter kader geplaatst kunnen worden. We schrijven nieuwe kernboodschappen gericht op csv's en de handel in drugs. Waar mogelijk herhalen we communicatieboodschappen, eventueel met verschillende middelen.
- Om onze doelgroepen te bereiken, raken en activeren, richten we ons nog meer op storytelling en impactvolle manieren van communiceren (film, podcasts en andere nieuwe en innovatie middelen). Deze combineren we steeds met traditionele communicatie (nieuwsberichten, interviews etc.)

